

vægt på det alment menneskelige i denne bog, så den skulle kunne læses med lige stor interesse af alle, uanset deres baggrund.

Karen Blixen skulle have sagt, at der for at blive forfatter kræves tre ting: et sprog, fantasi og psykologisk indsigt – Kirsten opfyldte alle disse krav, men nåede ikke selv at skrive sit livs drama – dertil var hun alt for grådig efter nye oplevelser og nye mennesker med '*ansigt og skæbne*'.

Jeg har kendt Kirsten Kjær hele mit liv. Min mor Elna Fuglsang (1901-1962) var gift to gange. Hendes første mand, Harald Kjær, var Kirstens bror. Sammen fik de to drenge, Herluf og Gunnar, men deres far døde, da de var henholdsvis tre og to år gamle. Min mor giftede sig derefter med Jacob Overgaard Jensen (1896-1969), der var landmand. Sammen drev de et mindre landbrug i Tømmerby ved Frøstrup. Her blev min bror Jens og jeg født i henholdsvis 1931 og 1933 og sammen med vores halvbrødre blev vi også en slags nevøer. 'Faster Kirsten' var en del af familien og besøgte os som regel, når hun var hjemme hos sin far og bror Ejnar i Thorup og senere i Fjerritslev. På grund af dette slægtskab bruges jeg-formen somme tider i denne bog ved fælles oplevelser.

Harald Fuglsang

terens hukommelse. De veluddannede sovjetiske kunstnere Zura og Natalia Dolgova har givet professionel vejledning ved udvælgelse af bogens illustrationer, mens konservator Olaf Kay har hjulpet med trykkeriets farveredigering. Endelig har mag. art. Janke Bondam lavet en kritisk, rådgivende gennemgang af det første udkast til bogen til stor hjælp for forfatteren, mens Lise og Henning Landbo har stået for henholdsvis korrekturlæsning og fondsansøgninger, der gav positive resultater hos Hanstholm Kommune, Viborg Amt og Klim Sparekasse. På vegne af Kirsten Kjærs Museum og Fond bringes hermed en stor tak til alle ovennævnte.

Denne kunstnerbiografi omhandler de forskellige perioder i Kirstens liv og beretter om samtidens syn på hende som kunstner. Den bygger i høj grad på, hvad Kirsten og menneskene omkring hende har sagt og skrevet. Der er foretaget en anonymisering af enkelte personer af hensyn til slægten. – De første 32 år, inden Kirsten blev maler, fylder forholdsvis meget, men er medtaget for at give baggrunden for hvor lang tid det skulle tage for hende at arbejde sig ud af sine mindreværdsfølelser og uduelighedsfølelser for at ende med at blive en selv-sikker maler med en fantastisk udstråling. Hvert kapitel har en undertitel med en udtalelse fra den omtalte periode og afsluttes med et tilbageblik med Kirstens eller venners syn på samme periode mange år senere. Der er ingen tvivl om, at Kirsten mere eller mindre bevidst gemte materiale til denne bog. Det er derfor forfatterens håb, at bogen vil blive modtaget som hendes gave til eftertiden. Hun har selv udtalt: *Ingen behøver at læse min tids historie - man kan bare se på mine billeder.*

Alt hvad Kirsten selv har skrevet eller sagt er trykt med kursiv, så læseren lettere skulle kunne finde rundt i bogen. Kapitlerne følger efter hinanden i kronologisk orden, og det samme gælder de fleste illustrationer. Samtidens syn på Kirsten som kunstner er antydnet i citater fra forskellige anmeldelser af hendes udstillinger, men iøvrigt overlades det til læserne selv at danne sig et billede af dette komplicerede menneske ud fra det citerede kildemateriale. Og så er alle selvfølgelig velkomne på Kirsten Kjærs Museum – i denne bog benævnt *museet*. Det har bestået i 23 år og hele museumskonceptet er af en gæst blevet kaldt 'et fremsynet intelligent projekt i et hageligt humant miljø' og en anden: 'Et i sandhed unikt sted som vi i dag har besøgt. Portrættet er suverænt!'

Kirsten Kjærs Museum får de sidste sider i bogen. Det er et anderledes museum, hvor alle skal kunne føle sig velkomne, især dem, der aldrig før har sat deres ben på et kunstmuseum. På samme måde har forfatteren lagt

ikke til almindelig beskuelse. Årstallet var 1935 og hendes mor levede endnu.

Kirsten fortsatte med at lade sin seksualitet vokse vildt i alle retninger og udforske sine modellers mørke og lyse sider. Hun ville have sjælen frem i sine malerier og måtte derfor bore dybt. Hendes rastløse søgen efter mennesker med både skæbne og ansigt bragte hende vidt omkring til alle miljøer i Danmark – til Norge og Sverige – til Polen efter 2. Verdenskrig – til Island i over to år – til Tunis, Liberia og England, inden hun højt oppe i 80'erne vendte tilbage til sin fødeegn – og til sit eget museum. Denne ensomme ener, blandt venner forkælet, bevarede sin rastløshed, sin intuition og sin evne til at male til hun i en alder af 91 år fik en hjerneblødning, der umuliggjorde kontakt med omverdenen den sidste måned i hendes liv. Hun døde den 8. maj 1985.

Hendes historie er baseret på det kildemateriale, hun selv har efterladt til Kirsten Kjærs Fond. Det drejer sig ikke alene om over 200 malerier og et lignende antal tegninger, men næsten også alle de breve hun modtog gennem sit lange liv og mange kopier af egne breve, samt utallige små optegnelser på små papirlapper. Sammenholdt med de bevarede billetter fra hendes mange rejser, har man kunnet kortlægge Kirstens færd. Desværre har mange af Kirstens malerier og tegninger hverken angivelse af modellens navn eller datering. Det er museets håb, at læserne af denne bog kan hjælpe med at identificere museets ukendte ansigter og fortælle om malerier i privat eje.

Dette store kildemateriale er blevet grovsortet af John Anderson, hvorefter Kirstens gudbarn, Pernille Sonne (f. Munksgaard Jørgensen) ved en kæmpe indsats foretog en grundig professionel registrering af alle de malerier og tegninger, som museet har kendskab til, samt desuden af udstillinger, kataloger, anmeldelser, interviewer og alle relevante efterladenskaber. Vi er Pernille dybt taknemlig for denne uegennyttige gerning. Mange andre har ydet hjælp ved gennemlæsning af kildematerialet, Anne-Marie Thorborg (Mie), Patricia Ryan, Svend Bitsch Christensen, Ellen Vikjær Nielsen og Gerda Dreyer. Banea og Ezra Rémy har fotograferet samlingen og leveret de fleste fotografier af malerierne, mens tegningerne er fotograferet af Finn Byrum, hvis ikke andet er angivet. Frank Jensen og Zoran Luka har været til uvurderlig hjælp ved computeren til billedredigering og til at redde os ud af uforudsete fastlåste kaotiske situationer på skærmen. Endelig har Lene Larsen sparet os for masser af tid ved at indskrive meget materiale i compu-

FORORD

Dette er historien om hvordan landsbypiggen Maren Kirstine Kjær Andersen fra Jammerbugten skulle så forfærdeligt meget igennem, inden hun fik mod til at træde frem for offentligheden, først som revy-skuespillerinden Kirsten Kjær, siden som maleren Kirsten Kjær. Den første karriere blev afsluttet med en personlighedskrise i forbindelse med et ægteskabeligt trekant-drama. En kortvarig indlæggelse på et psykiatrisk hospital og en mere eller mindre tilfældig hændelse fik hende siden til at gribe malerpenslerne som 32-årig. Langsomt kom hun til at tro på sig selv som maler under et tre års ophold i Californien. Denne periode inspirerede forfatterinden Karin Michaëlis til romanen 'Hjertets Vagabond' om Kirstens vildsomme liv i Amerika – en blanding af fiktion og biografi, der sikkert kom til at skade Kirstens omdømme. Hun måtte væk. Først gemte hun sig nogle måneder på Mallorca og en kort tid i Paris, inden hun vendte hjem til en dramatisk sameksistens med redaktøren og forfatteren Anders Olsen i Århus. Hans brændende engagement fascinerede Kirsten og fastholdt hende, selvom hun i samme periode for første gang følte en *liv-skabende kærlighed – og det til en kvinde*. Kirsten, den sandhedssøgende i sine menneskebilleder, havde som 42-årig for første gang ladet en ny sandhed om sig selv komme frem i lyset – dog